

पठतु संस्कृतम्
शिक्षा

मे २८, २०२२

पाठः - ३

अङ्काः १००

1) पुल्लिङ्ग-शतृप्रत्ययान्त-रूपं लिखत। (१०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पत्	प्रथमा			
दा	द्वितीया			
दृश्	प्रथमा			
रुद्	द्वितीया			
कृ	प्रथमा			

2) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य शतृप्रत्ययान्तं रूपं रिक्तस्थाने लिखत (५)

- ..... पुत्रं दृष्ट्वा जनकः सन्तुष्टः अभवत् । (हस्)
- शब्दं ..... लोकयानानि मार्गे अतिष्ठन् । (कृ)
- ..... मृगं रामः अनुसृतवान् । (धाव्)
- संस्कृतप्रचारकार्यं सम्यक् ..... अस्ति । (प्र+चल्)
- क्रीडाङ्गणे ..... बालकौ त्वं पश्य । (क्रीड्)

3) रिक्तस्थानं पूरयत (१०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
फल	षष्ठी			
किम् (स्त्री)	सप्तमी			
देव	चतुर्थी			
मातृ	पञ्चमी			
तद् (न)	तृतीया			

4) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत (५)

- लिखन्तौ
- असत्यम्
- रथस्य
- वेदना
- योगाभ्यासः

5) सन्धिं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. तं + डमरुम्
- b. सं + लापः
- c. वक्रं + चलति
- d. अनुष्टुभ् + छन्दः
- e. शरद् + कालः

6) सन्धि-विच्छेदनं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. सत्कीर्तिः
- b. वणिकप्रधानः
- c. उत्कर्णः
- d. गङ्गा
- e. मधुलिट्पिबति

7) कृदन्त / लकार रूपं लिखत (१०)

धातुः	कृदन्तः / लकारः	
जनी	तव्यत्	
दण्ड्	क्तवतु (पु)	
णद्	कर्मणि लट्	
भू	लृट्	
त्यज्	शतृ पुं	
त्रा	तुमुन्	
नश्	अनीयर्	
डी (डय)	शानच्	
गम्	क्त पु	
लिख्	ल्यप्	

8) सूक्तेः अर्थः लिखत । (३)

भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र ।

9) प्रहेलिकायाः अर्थम् उत्तरं च लिखत । (३)

विराजराजपुत्रारेः यन्नाम चतुरक्षरम् ।
पूर्वार्धं तव वैरीणां परार्धं तव सङ्गरे ॥

10) सुभषितस्य सन्धिच्छेदं तात्पर्यम् च लिखत । (४)

शास्त्राण्यधीत्यापि भवन्ति मूर्खाः
यस्तु क्रियावान् पुरुषः स विद्वान्।
सुचिन्तितं चौषधमातुराणां
न नाममात्रेण करोत्यरोगम् ॥

11) श्लोकस्य पदविभागः अन्वयं तात्पर्यं च लिखत । (५)

अस्माकं तु विशिष्टा ये , तान्निबोध द्विजोत्तम ।
नायका मम सैन्यस्य सञ्ज्ञार्थं तान् ब्रवीमि ते ॥

12) एकवाक्येन उत्तरं लिखत (७)

- कः विपदा नाभिभूयते?
- बलरामः श्रीकृष्णं किम् उक्तवान् ?
- श्रीकृष्णः किं प्रतिज्ञावचनं दत्तवान् आसीत् ?
- यस्य पादद्वयं न भवति सः कः ?
- अतीते किं ज्ञातव्यम् ?
- देवेन्द्रः किं सूचितवान् ?
- दुर्योधनस्य आचार्यः कः ?

13) लौकिकन्यायं विवृणुत (३)

वृद्धकुमारीवाक्यन्यायः

14) संस्न्दर्भम् व्याख्यात (५)

मूषकं ग्रहीतुं पर्वतस्य खननमिव

15) मेलयत (५)

a. मुरारिः	- क्षिप्रनिश्चयः
b. गङ्गा	- महाविष्णुः
c. आयत्यां	- पवित्रा
d. जावा	- गुणदोषज्ञः
e. तदात्वे	- पूर्वं भारतम्

16) श्लोकस्य अर्थः संस्कृत-भाषायां लिखत ( )

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ।
नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् संनिधिं कुरु ॥

17) उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत (३)

- ___ गृहे (एकस्मिन्, एकः, एकौ)
- ___ नद्यः (दीर्घयः, दीर्घी, दीर्घाः)
- ___ दिनानि (अष्टानि, अष्टाः अष्ट)
- ___ महिलाः (त्रयः, तिस्रः, त्रीणि)
- ___ महोदयम् (ताम्, तम् सः)
- ___ वृक्षात् (कस्याश्चित्, कस्माच्चित्, कश्चित्)